

Ej verkställda domar och beslut för äldre

i Västmanlands län den 31 december 2005

Förord

Länsstyrelserna och Socialstyrelsen har sedan år 2000 följt utvecklingen och har enligt särskilt uppdrag att till regeringen årligen redovisa antalet ej verkställda beslut och domar, samt avslagsbeslut trots bedömt behov inom äldreomsorgen enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

I denna rapport redovisas antalet ej verkställda beslut och domar i Västmanlands län den 31 december 2005 samt avslagsbeslut trots bedömt behov under 2005. Datainsamlingen har skett genom enkäter till länets kommuner.

Länsstyrelsen vill påtala vikten av att ansvariga nämnder ser till att förvaltningarna har tillräckliga resurser för att verkställa alla beslut/domar. Det behövs en aktiv planering för att kunna tillgodose behovet av insatser hos äldre personer. Att inte kunna verkställa beslut och domar får allvarliga konsekvenser för den enskilde personen och undergräver förtroendet för myndigheten ifråga. Att inte verkställa beslut är ur förvaltningsrättslig synpunkt lika allvarligt som att inte verkställa domstols dom.

Ansvarig för sammanställningen av rapporten har varit äldreskyddsombud Margit Nordin-Lundgren.

Margit Nordin-Lundgren
Äldreskyddsombud

Innehåll

1	Bakgrund	3
2	Syfte	3
3	Metod och urval	3
4	Genomförande	4
5	Definitioner	4
6	Redovisning domar - länet	4
7	Redovisning beslut - länet	5
8	Situationen i kommunerna	6
8.1	Arboga	6
8.2	Fagersta	6
8.3	Hallstahammar	7
8.4	Heby	7
8.5	Kungsör	8
8.6	Köping	8
8.6.1	Kolsva Kommundel	8
8.7	Norberg	9
8.8	Sala	9
8.9	Skinnskatteberg	9
8.10	Surahammar	9
8.11	Västerås	10
8.11.1	Skultuna kommunedel	10

1 Bakgrund

Rättsäkerheten inom äldreomsorgen har under de senaste åren kommit i blickpunkten då många som beviljats insatser inom äldreomsorgen fått vänta oacceptabelt lång tid innan beslutet har verkställts. Länsstyrelserna har därför sedan år 2000 haft som särskilt uppdrag att till regeringen redovisa antalet ej verkställda domar och beslut enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Det är ur den enskilde personens perspektiv och ur ett rättsäkerhetsperspektiv viktigt att beslut som fattas av myndigheter verkställs. De insatser som erbjuds ska även stämma med det beslut som finns. För den enskilde personen är det av mycket stor vikt att omgående få tillgång till de insatser som beviljats.

Vid ett gynnande beslut har den enskilde personen inte någon möjlighet att ta ärendet till domstol eftersom beslutet inte är möjligt att överklaga. Mot denna bakgrund infördes en lagändring i SoL den 1 juli 2006. Varje kvartal är socialnämnden skyldig att rapportera, bl.a till länsstyrelsen de beslut som ej verkställts tre månader efter beslutsdatum enligt 16 kap 6f § SoL och även anmäla till bl.a länsstyrelsen när de nämnda besluten verkställts, enligt 16 kap 6g § SoL.

För att kommuner ska klara av att verkställa beviljade beslut krävs det att det finns en planering. Kommunen har enligt 5 kap 6 § SoL ett planeringsansvar bl. a. för att kunna tillgodose nuvarande och framtida behov av insatser.

2 Syfte

Syftet med kartläggningen är att undersöka hur många avslagsbeslut trots bedömt behov det fanns under 2005 samt hur många ej verkställda domar och beslut enligt SoL som fanns i Västmanlands län den 31 december 2005. Följande frågeställningar var aktuella:

- Hur många ej verkställda domar fanns den 31 december 2005?
- Hur många ej verkställda beslut fanns den 31 december 2005?
- Hur många avslagsbeslut trots behov fattades under 2005?
- Vilka insatser avsåg ej verkställda domar och beslut samt avslagsbeslut trots behov?
- Vilka var orsakerna till att insatserna inte verkställdes/ej beviljades trots bedömt behov?

3 Metod och urval

Informationen har inhämtats via tre enkäter som utarbetats i en central samverkansgrupp med representanter från landets länsstyrelser och Socialstyrelsen. Enkäterna avser avslagsbeslut trots behov och ej verkställda domar och beslut. Det som har efterfrågats var domar, beslut eller avslagsbeslut trots behov om insatser enligt 4 kap 1 § SoL inom kommunernas äldreomsorg.

4 Genomförande

Information om antalet avslagsbeslut trots bedömt behov under 2005 och ej verkställda domar och/eller beslut den 31 december 2005 har inhämtats från Västmanlands alla kommuner/kommundelar. Informationen har lämnats via tre olika enkäter som skickats ut den 16 december 2005. Svaren inkom under perioden februari – mars 2006. Materialet har sedan sammanställts i denna rapport.

5 Definitioner

Med äldreomsorg avses i denna rapport omsorg som ges till personer som är 65 år och äldre. Insatser enligt 4 kap 1 § SoL som kommunen svarar för är bland annat hjälp i hemmet (hemtjänst) och särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver stöd (s k särskilt boende). Även andra insatser kan förekomma, t ex dagverksamhet för äldre.

6 Redovisning domar - länet

Tabell 1: Fördelning av antalet ej verkställda domar under åren 2001-2005

Kommun	Domar 31 dec 2005	Domar 31 dec 2004	Domar 31 dec 2003	Domar 1 jan 2003	Domar 1 jan 2002	Domar 1 jan 2001
Arboga	-	0	0	0	0	0
Fagersta	-	0	0	0	0	0
Hallsta- hammar	-	0	0	0	0	1
Heby	0	0	0	0	0	0
Kungsör	0	0	0	0	0	0
Köping	0	0	0	0	0	0
Kolsva KD	0	0	0	0	0	0
Norberg	0	0	0	0	0	0
Sala	0	0	0	0	0	0
Skinnskat- teberg	0	0	0	0	0	0
Suraham- mar	1	0	1	0	0	0
Västerås	0	0	1	0	9	0
Skultuna KD	0	0	0	0	0	0
Totalt	1	0	2	0	9	1

Länsstyrelsens kommentarer tabell 1

Uppgift saknades från tre kommuner och en kommun hade inte verkställt en dom, gällande särskilt boende. För övrigt var alla domar i länet verkställda.

7 Redovisning beslut - länet

Tabell 2: Fördelning av ej verkställda beslut och avslagsbeslut trots bedömt behov under åren 2002-2005.

Kommun	Beslut 05-12-31	Avslag 05-12-31	Totalt 05-12-31	Totalt 04-12-31	Totalt 03-12-31	Totalt 03-01-01	Totalt 02-01-01
Arboga	11	0	11	11	3	26	11
Fagersta	20	-	20	10	20	12	21
Hallstahammar	52	0	52	42	11	17	21
Heby	4	1	5	6	5	15	4
Kungsör	3	0	3	0	1	0	7
Köping	26	0	26	2	6	13	10
Kolsva KD	2	0	2	2	0	3	
Norberg	7	0	7	20	1	0	1
Sala	9	0	9	1	1	0	0
S-berg	0	0	0	0	0	0	0
Surahammar	15	7	22	11	7	7	3
Västerås	56	0	56	43	68	9	129
Skultuna KD	7	0	7	8	12	1	2
Totalt	212	8	220	156	135	103	209

Länsstyrelsens kommentarer tabell 2

Det totala antalet ej verkställda beslut och avslag trots bedömt behov uppgick den 31 december 2005 till 220 beslut. Av de personer som berördes av dessa beslut var 158 kvinnor och 62 män.

Jämfört med kartläggningen den 31 december 2004 var detta en ökning med totalt 64 beslut eller 42%. De största ökningarna stod Surahammar, Köping och Västerås för, medan Hallstahammar hade en fortsatt stor andel ej verkställda beslut. Av lämnade uppgifter framkom att Hallstahammar hade ett anmärkningsvärt antal beslut, som inte värkställdes inom 12 månader. Även i Fagersta, Kungsör och Sala var det en ökning av ej verkställda beslut, dock inte lika stor. Arboga, Heby, Skultuna och Kolsva kommuner visade i stort sett samma siffror som föregående år medan Norberg stod för den största minskningen. Slutligen har Skinnskatteberg aldrig, sedan mätningen började 2001, redovisat några ej verkställda beslut eller avslagsbeslut trots behov.

Besluten/avslagen fördelade sig mellan bistånd till:

permanent boende i särskild boendeform	195 personer
dagverksamhet	15 personer
hemtjänst	3 personer
korttidsplats	4 personer
samt annat bistånd, såsom trygghetslarm och ledsagare	3 personer

8 SITUATIONEN I KOMMUNERNA

Den 31 december 2005 hade länets kommuner 1 ej verkställd dom och 212 ej verkställda beslut. Kommunerna hade också under 2005 fattat 8 avslagsbeslut trots bedömt behov och en dom hade inte verkställts. Nedan följer en genomgång av samtliga kommuner/kommundelar i Västmanlands län vad gäller ej verkställda beslut/avslag trots bedömt behov samt ej verkställda domar den 31 december 2005 samt en jämförelse med året innan.

Länsstyrelsen vill betona att det är viktigt att förvaltningen får tillräckliga resurser för att kunna tillhandahålla särskilt boende åt de personer som är i behov av detta. Länsstyrelsen vill påpeka att kommunen har en skyldighet att enligt 5 kap 6 § SoL planera sina insatser för äldre.

8.1 Arboga

Arboga hade 11 ej verkställda beslut den 31 december 2004 och inga avslag trots bedömt behov. Arbogas siffror skiljer sig inte från föregående år. Alla beslut avsåg permanent boende i särskild boendeform. Uppgift saknades om kommunen hade domar som inte var verkställda under 2005.

Orsaken till att besluten ej var verkställda var brist på särskilt boende i kommunen.

Det var 9 kvinnor och 2 män i Arboga som inte hade fått sina beslut verkställda den 31 december 2005.

8.2 Fagersta

Fagersta hade 20 ej verkställda beslut den 31 december 2005. Mätningen visade en ökning med 10 beslut jämfört med förra mätningen. Fagersta redovisade inte något avslag trots bedömt behov eller domar som inte verkställts.

Alla beslut gällde brist på särskilt boende i kommunen. Uppgiftslämnaren har i bilaga kommenterat varför besluten inte hade verkställts och skälen till detta var att ombyggnation till särskilt boende hade gjorts. Under året hade flertalet som beviljats särskilt boende beviljats och fått plats på korttidsboende tills permanent plats erbjöds under januari 2006. Denna lösning för att den sökande skulle slippa de praktiska bestyren med inredning och möblering av två bostäder inom en kort tidsperiod.

Det var 15 kvinnor och 5 män i Fagersta som inte hade fått sina beslut verkställda den 31 december 2005.

8.3 Hallstahammar

Hallstahammar hade 52 ej verkställda beslut den 31 december 2005. Hallstahammar hade inga avslag trots bedömt behov men har inte redovisat om kommunen hade domar som inte var verkställda under 2005.

Detta är en ökning med 10 beslut jämfört med kartläggningen den 31 december 2004 då kommunen hade 42 ej verkställda beslut.

Orsaken till att besluten ej var verkställda var brist på särskilt boende i kommunen. Av samtliga sökande hade 21 personer väntat på erbjuden plats mer än tre månader och 15 personer mer än ett år från beslutsdatum till mättillfälle.

Samtliga beslut gällde permanent boende i särskild boendeform och fördelades på 35 kvinnor och 17 män.

8.4 Heby

I Heby fanns det 4 beslut som inte var verkställda den 31 december 2005 samt 1 avslagsbeslut trots bedömt behov under 2005. Heby ligger i princip på samma nivå som vid förra mätningen.

Besluten gällde permanent boende i särskild boendeform (2), hjälp hemmet (1) samt dagrehabilitering (1).

Orsaken till att besluten ej verkställdes var att den enskilde endast ville bo på ett speciellt boende/avdelning (2), att sökande endast ville ha insatserna utförda av anhöriga (1) samt kö till dagrehabilitering (1).

Orsaken till att den sökande har fått ett avslag trots bedömt behov var att sociala nämnden gjort bedömningen att behovet kunde tillgodoses på annat sätt.

Det var 3 kvinnor och 2 män i Heby som fick avslag trots bedömt behov eller som hade ett ej verkställt beslut.

8.5 Kungsör

Kungsör hade 3 ej verkställda beslut den 31 december 2005 men inga avslag trots bedömt behov. Kungsör hade en marginell ökning i jämförelse med förra årets mätning.

Orsaken till att besluten inte var verkställda rörde både särskilt boende (2) och annat bistånd (1).

Avsaknad av verkställighet för särskilt boende berodde dels på platsbrist och dels på att den sökande själv ville avvakta (2). Skälet till att annat bistånd (1) inte verkställdes berodde på svårighet att hitta ledsagare.

Det var 2 kvinnor och 1 man i Kungsör vars beslut ej verkställdes

8.6 Köping

Köping hade 26 ej verkställda beslut den 31 december 2005 men inga avslag trots bedömt behov. Jämfört med den 31 december 2004 hade Köping ökat sina ej verkställda beslut med 24 beslut.

Enligt lämnade uppgifter berodde 22 ej verkställda beslut på brist på särskilt boende i kommunen och för de resterande 4 besluten anges ingen orsak.

Det var 17 kvinnor och 9 män i Köping som inte hade fått sina beslut verkställda den 31 december 2005.

8.6.1 Kolsva Kommundel

Kolsva Kommundel hade 2 ej verkställda beslut den 31 december 2005 och inga avslag trots bedömt behov. Vid förra mätningen visades samma resultat.

Båda besluten gällde permanent boende i särskild boendeform.

Orsaken till att besluten inte var verkställda var brist på särskilt boende i kommunen.

Det var 2 män i Kolsva kommunedel som inte hade fått sina beslut verkställda den 31 december 2005.

8.7 Norberg

Norberg hade 7 ej verkställda beslut under 2005, en minskning med 13. Norberg hade inte några avslagsbeslut trots bedömt behov den 31 december 2005.

Alla beslut gällde permanent boende i särskild boendeform.

Orsaken till att besluten inte verkställts berodde på brist på särskilt boende i kommunen och fördelades på 1 man och 6 kvinnor.

8.8 Sala

Sala hade 9 beslut som inte var verkställda den 31 december 2005. Sala hade inga avslag trots bedömt behov. Jämfört med förra mätningen hade Sala en ökning med 8 ej verkställda beslut.

Av de ej verkställda besluten var 5 särskilt boende, 2 hjälp i hemmet, 1 dagverksamhet och 1 annat bistånd. Av de lämnade uppgifterna framkom det att samtliga 5 beslut om särskilt boende verkställts i början av 2006 och att det skett 1-5 månader efter beslutsdatum. Besluten om hjälp i hemmet (2) och annat bistånd (1) hade inte verkställts eftersom ansökningarna av olika skäl togs tillbaka. Beslutet om dagverksamhet (1) hade inte verkställts eftersom sökande tackade nej till erbjuden plats.

Det var 7 kvinnor och 2 män i Sala som inte hade fått sitt beslut verkställt den 31 december 2005.

8.9 Skinnskatteberg

Skinnskatteberg hade den 31 december 2005 verkställt alla sina beslut avseende äldreomsorg. Skinnskatteberg hade inga avslag trots bedömt behov.

Vid förra mätningen hade Skinnskatteberg även då verkställt alla beslut.

8.10 Surahammar

Surahammar hade 15 beslut som inte var verkställda den 31 december 2005 samt 7 avslagsbeslut trots bedömt behov under 2005. Totalt var det en ökning med 11 beslut jämfört med förra mätningen.

Kommunen hade även 1 ej verkställd dom, som gällde särskilt boende. Tiden mellan datum för domen och mättillfälle var en knapp månad och man har angivit brist på särskilt boende, som skäl till att domen inte verkställts.

De ej verkställda besluten gällde permanent boende i särskild boendeform (5), korttidsplats (4), dagverksamhet (5) samt annat bistånd (1).

Orsaken till att besluten om särskilt boende ej var verkställda berodde på att personen hade flyttat till annan likvärdig bostad (1) och att besluten skulle verkställas i början av januari 2006 (4). Av de sistnämnda tog det som mest en dryg månad mellan beslutsdatum och datum för verkställighet. Samtliga beslut som berörde korttidsplats (4) verkställdes inom en vecka efter beslutsdatum. Beslut som gällde dagverksamhet verkställdes inom maximalt 1 månad (3) och resterande (2) tackade nej till insatsen. Annat bistånd (1), trygghetslarm verkställdes inom 2 veckor efter beslutsdatum.

Avslagsbesluten gällde permanent boende i särskild boendeform (7). Skälen till avlagen var i samtliga fall brist på boende och i tre av fallen hade man även noterat att personerna ville bo på speciellt boende.

I Surahammar var det 13 kvinnor och 9 män som fick avslag trots bedömt behov eller ett ej verkställt beslut.

8.11 Västerås

I Västerås fanns det 56 ej verkställda beslut den 31 december 2005. Detta är en ökning med 13 jämfört med 31 december 2004. De ej verkställda besluten avsåg dagverksamhet (9) och särskilt boende (47).

Orsaken till att besluten om särskilt boende inte verkställdes berodde i 20 fall på att sökande ville ha ett speciellt boende, 6 personer hade erbjudits plats men tackat nej, 3 personer bodde redan på särskilt boende men ville byta till annat särskilt boende, för 2 personer angavs ingen orsak, för 12 personer noterades att beslutet nyligen fattats och slutligen angavs platsbrist (4) som skäl till att besluten inte verkställdes.

I Västerås var det 46 kvinnor och 10 män som inte hade sina beslut verkställda den 31 december 2005.

8.11.1 Skultuna Kommun

Skultuna Kommun hade 7 ej verkställda beslut den 31 december 2005. Detta var en minskning med 1 beslut jämfört med föregående mätning. Alla beslut gällde permanent boende i särskild boendeform.

Orsaken till att besluten ej var verkställda fördelar sig enligt följande, 2 personer ville endast ha ett speciellt boende och 5 personer hade av olika orsaker, tackat nej till erbjuden plats.

I Skultuna Kommun var det 5 kvinnor och 2 män som inte fick sina beslut verkställda den 31 december 2005.

Ingår i Länsstyrelsen rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås
Tel 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post lansstyrelsen@u.lst.se